

REGULÓ.

Pesten vasárnap majus 6^{kán} 1838.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is vált-hatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Napoleon egyik parancsvivő tiszte.

(Folytatása.)

„O igen, igen! édes angyalom! — viszonzá Fridrik kissé zavarodott hangon — de a' körülmények hatalma kényszerít halasztanom egybekelésünket. A' császár e' pillanatban nem örömet látná házasságomat egy portugali nővel, — és apád — “

„Apám, szegény apám! — szakasztá félbe fájdalmasan Katalin. — Követni foglak francia országba, 's bal lépésenről csak akkor tudósítandom, ha már egybekeltünk. — Mert látod Fridrik, ha megtudná szerelmünket, ha megtudná, hogy a' nevet, mellyre olly büszke, megbecstelenítém, — ő megölne téged, 's hihetően engemet is. — Elveiben stoicus, hazafi egész a' fanaticusságig, — irántami szeretete soha sem fogja gátolni gondját, mi becsületére szolgál. — Egyébiránt ne higgyed — folytatá kis szünet után — hogy megbántam volna tettemet. — Te olly szép, olly jó, olly szeretetre méltó vagy, hogy semmi áldozat sem látszik nehéznek, hogy gyöngédségedet elegendően jutalmazhassam!“

Ellágyultan szorítá őt melljéhez a' fiatal vitéz; de ezen édelgésben valami szomorú és elszánt feküdt, mi portugali nőnk előtt nem maradt észrevétlenül.

„Miért búsitnók magunkat Fridrikem? Ismétlem neked, — ha megérkezünk francia országba, akkor a' házasság törvényszerűvé teendi szerelmünket, és apám nem tagadhatja-meg tőlem bocsánatát, ha egy szép gyermekkel karomon lépek elejébe. — Már nyolcz óra! — mondá, miután egy órának ütéseire hallgatódzott volna, és föl-kelt, 's mantillját feszesebben voná magához. — Most el kell válnunk, mert az isteni szolgálat mindjárt végződik, 's tudod, hogy apám minden este előmbe szokott jőni. — Mikor látlak ismét Fridrikem?“

„Azt nem tudom angyalom. — Bizományomnak végére jártam, 's az utazásomra szabott idő ma este folyik-le. — — Holnap korán

reggel Bayonneba kell visszatérnem, hol 17-kén a portugali nemeseknek küldöttségét fogja fogadni császáruk.“

„Jól van — szólla Katalin, kezet nyujtván neki. — Élj boldogul! — Majd meglátsz ottan!“

„Mit mondasz?“ — kérde Fridrik csudálkozva.

„Élj boldogul! Élj boldogul! — mondá a portugali nő, kellemsen integtven kezével. — Tied Fridrik, örökké!“

A falhoz támaszkodva várakozék a fiatal vitéz, míg Katalin végképpen eltűnt.

„És nőm!“ — sohajta ő.

2.

Hátra tett kezekkel 's nagy léptekkel járdalt Napoleon fölala a császári palota teremén Bayonneban. Majd ismét valami hatalmas gondolattal foglalkozva megállott, majd az asztalra támaszkodék, 's figyelmesen követé pillanatával Europa földabroszán a vonalt, melly Portugalliát választja spanyol országtul. — 'S most egyszerre az órára tekinte.

„Két óra! — ugymond — összetevén földabroszát, 's néhány segédtszteihez fordulva, kik mozdulatlanul állottak az ablakban, így folytatá: — a portugaliak már nem messze lehetnek; — Duroc! hívja-be a parancsvivő tiszteket.“

Napoleon parancsvivő tisztei valóban Europa legműveltebb katonái közé tartoztak. Többnyire előkelő származatiak és jól nevelttek; — a császárság fényétül elvakulva, megbánás nélkül cserélék-föl szabad 's könnyű életöket a csatatér veszedelmes dicsőségével, 's innen történt, hogy közülök csak kevesen nem voltak érdemkeresztel diszesítve. Saspillanattal futá végig Napoleon e fényes ifjúság sorait, melly nem kevéssé dicsőíté koronáját; szemei főképp' Fridriken nyugvának-meg, kinek férjfiás ábrázatát szereté látni, 's rettenhetlenségét már gyakran megpróbálá.

„Ifjú ember! — szóllt a császár, hozzá lépve, 's bizalmasan vállára tevé kezét — még nem unta-meg csatáinkat és táborzásainkat? — Ön Parisban egy fiatal nőt hagyott, ki a szerelem 's ön utáni vágy miatt majd meghal!“

„Minden kíváratim 's ohajtásim — felelt Fridrik, ki Napoleonnak a fölösleg szavak iránti idegenségét ismeré — azon egyetlén törekvésemnek vannak alávetve: föntségednek illően szolgálni!“

„Tartsa-meg e' gondolkozásmódot — folytatá tovább a császár — még több brevet-énk 's epauletunk van kiosztogatni való!“

Egy ajtónálló kinyitá az ajtónak mindkét szárnyát, 's a portugali küldöttséget jelenté-be. Bú és keserűség komoritá lelkes arcza-

kat, — és megalázódásukban is bizonyos fenyegető feküvék. Lima gróf, hajdan portugali követ Parisban, homlokán állá a' küldöttségnek. Mellette egy fiatal kis karcsú tiszt vala, kinek nagy fekete szemei szikráztak a' honszeretettől. Gazdag tömött hajfürtök tolakodtak az egyenkalap alól, melly a' nemzet színeivel festett lefüggő tollakkal vala ékesítve. Egy öregnek karjára támaszkodék, ki portugali kapitány egyenruháját viselé; hosszú, őszbe menő haja, kemény, mogorva ábrázata, fekete szemöldökei, vésztjelentő charaktert adának neki. Szuró tekintete fiatal társának szemirányát követé, és erősen csügge Fridriken.

„Bon jour uraim! — szállal-meg Napoleon, beszéde elején szakasztván félbe Lima grófot. — Lissabon lakosai becsületre méltóbb képviselőket nem is választhattak volna.“

Valamennyien meghajták magukat, amaz öreget 's fiatal tisztet kivevén.

„E' pillanatban még nem tudom, mit fogok tehetni önök részére — folytatá a' császár rövid 's töredezett monorjában. — — Önök csak egy pontot tesznek Europa földabroszán. Önök sem egyesülve, sem számosan nincsenek eléggé, hogy külön népet telessenek. — Tizszer hódíttatott-meg már tartományuk — királyuk elhagyá — —“

„S most különösen Lima grófhoz fordulván, ki egészen megütött között e' különös kezdeten: „Mennyi lakosa van Portugalliának — két millio?“

„Több háromnál“ — válaszolt a' gróf.

„150.000 lélek Lissabonban?“

„Több még egyszer annyinál“ — javítá ismét a' gróf.

„Mindegy! — vélekedék Napoleon. — — Három millio ember sokkal csekélyebb tömeg, mintsem hogy egy önállású nemzetet képezhessen. Mit akarnak tehát önök? — Spanyolok akarnak lenni?“

A' haragtul elvörösülten emelé-fel fejét Lima gróf; boszúsága óriási nagyságot látszék neki kölcsönözni.

„Nem!“ — mondá dörgő hangon, melly az egész palotán harsogott, 's kezét kardjának markolatára tevé.

A' császár összehuzta homlokát. „S most a' már említett fiatal tiszt, fölbátoríttatván lelkesedése által, egy pillantatot, mintha meggyezését lesné, vete társára, — 's a' terem közepére lépván fölkialta: „Éljen Portugallia!“ — 's félelem nélkül tekinté Napoleonra.

Fridrik remege. — „Órált!“ — mond ő, 's ráismert Katalin szavára!

Miután eltávozék a' küldöttség, Duroc főmarsalhoz fordult Napoleon: „a' portugaliak — ugymond, — született fanaticusok! —

— Lima gróf — tevé gúnyosan hozzá — éppen most monda nekem egy pompás „nem” — et ‘

3.

Másnap reggel egy körülbelől 60 éves ember sieté végig a' császári lakhoz vezető utcán. Széles köpönyege alatt régi egyenruha volt észrevehető. Kardja, mellynek ósága tisztességes szolgálatra mutatott, testéhez olly gondatlanul vala övedzve, kogy kétkedni lehetett volna, valljon volt-e ő valaha katona, — ha kimért léptei és magosan hordozott feje kétségbe nem hozható bizonytságot nem nyujtanak felőle. — Ó a' franczia tábornagyi kar lakául kijegyzett házba ment, végig futá az első udvart, 's egy őrtül Savigny Fridrik kapitányt kerdezé. „Jobbra a' harmadik ajtó!” — lön a' válasz.

Az öreg használá ez utasítást. Midőn oda ért Fridrik szobájához, falhoz kellett neki támaszkodni, mert lábai ingadoztak alatta. De mintha szégyenlené gyöngeségét, összeszedé magát, 's bátran benyitá az ajtót.

„Ön-e Savigny Fridrik kapitány?” — kérde egy fiatal embert, ki nagy karszékeben a' nyílt ablak előtt ült, 's onnét Bayonne fontos tájékát nézdelé.

„Igen uram!” — felele a' kérdezett, 's székkal kínálá-meg őt.

Nagy munkájába került az öregnek leküzdeni a' fölhevülést, melly győzedelmeskedni akart rajta.

„Jó! — folytatá a' lehetőségig egykedvű hangon. — Én egyenesen azért jöttem ide Lissabonbul, hogy önt fölkeressem!”

„Szólljon az ur! — mit kíván?”

Az idegen hallgatott egy kissé.

„Nem emlékezik — kérdé végre — hogy látott tegnap engem a' követségben?”

„Nem uram!” — felelt megütözve Fridrik.

„Önök rossz az emlékezete, ifjú ember! — folytatá tompa hangon az idegen. — Én ama portugali tisztet kísérem, kivel ön olly gyöngéd pillantatokat váltá. Ebbül látja ön, — tevé keserűen mosolyogva hozzá — hogy tudom titkait. Azon ugy vélt tiszt nem más, mint egy leány, 's e' leány önnek kedvese!”

Fridrik fölkelt.

„Ön vagy részeg, vagy őrült öreg! — Mi joga van velem így beszélni?”

Az öreg Portugali megfogá Fridrik kezét: „több, mint gondolná uram! — Mindjárt el fogja ismerni jogomat. — Mondja-meg mindenek előtt, ismeri e' levelet?”

Fridrik szörnyen elhalaványodott.

„E' levél önnek írása — folytatá az öreg — én pedig, mint igen helyesen sejdithető, — apja vagyok Katalinnak!”

„O uram!” — szólla Fridrik, 's keményen megragadá a' Portugalinak kezét.

„Egy szót sem! — szakasztá ez félbe, 's elvoná tőle kezét. — Ön nem fogja könyekkel megfizetni becsületesemet, ha bár élete lefolytáig sirna is. — Feleljen kérdéseimre. — Ön jól tudá uram, hogy a' leány, míg karjaiba nem dült, olly tiszta volt, mint a' szent szüz! — ön jól tudá, hogy egy becsületes családdhoz tartozék, — hogy bálványa, édene volt egy vén apának. — Ezt mind tudá ön, 's kétségen kívül, midőn a' bünt elkövette, szándékában és tehetségében is volt azt jóvá tenni?”

Fridrik kétségbeesett pillantatot vetett az öregre. — Tehetségemben az nincsen — felelt tompán 's alig érthető hangon. — Szeretem, — imádom leányát, — nem akarom ámitani; — én Katalint soha sem vehetem-el!”

„Nem veheti-el?” — ismétlé nehéz lélekzettel a' vén ember.

„Nem — mert nem vagyok többé szabad — már házas vagyok.”

Tigrisként ugrott-föl az öreg. — „Házas! alacsonyág! czudarság. Add vissza leányom becsületét nyomorult csábító! — add vissza boldogságomat, örömemet, vénségem diszt! — Ne hidd, hogy beelégsem ezzel; — az életért, melyet bemocskítál, az általad széttiprott boldogságért elégtételt kívánok. Egyiknek közülünk halni kell! — Jer!”

Fridrik bátran és elhatározottan emelé-föl homlokát. — „Tegyen ön, a' mit akar uram, de önnel nem vivok!”

„Nem akarsz vivni nyomorult? Egy tiszta szelid szép leányt tudtál megbecsteleníteni, de ha az apa lép elődbe, és kérdőre vesz nyomorult! ki meg akar tisztelni, és magához fölemelni, akkor azt hiszed, hogy megszabadulsz, ha vonakodol felelni alávalóságodról? — De jól meggondold — rivalkodék a' böszült ősz, 's megragadá Fridriknek falra függesztett kardját, és arczul üté vele — azután csak ajáld Istennek lelkedet! — A' miként igaz, hogy legalávalóbb vagy valamennyi ember között, olly igazán döflek itt keresztül minden könyörület nélkül!”

„Én nem vívok! — ismétlé Fridrik — és pulya még sem vagyok — folytatá büszkén, 's kitará melljét; — őt seb, a' becsületkereszt, a' csatatéren érdemlett válszalagok. — Ez bizonyítsa önnek, hogy pulya nem vagyok. Ön pedig Katalinnak apja, és így semmi sem fog reá birni, hogy kezemet emeljem ellene!”

„O! — leányom becsületére mondom! — szólla ismét a' vén Portugali, és hangos, vad kaczajra fakadt — én nem üzök gyer-

meki játékot! ez nem üres fenyegetődzés! — Te nem fogsz egy könnyen megszabadulni — kiálta menydörgő hangon, 's karon ragadá Fridriket, ki a' maga megtartása önkénytelen ösztönének engedve, az ajtó felé közelite. — Te nem fogsz megszabadulni! — Még egyszer — kimélj-meg a' büntől, vedd e' kardot, 's vivj! — vivj! — — Nem? — — Te nem akarsz — — Nem? — — No tehát jó!

Most az öreg olly erővel találá a' szerencsétlen fiatal embernek melljét, hogy hátán jött-ki a' kardnak hegye. Fridrik összeomlott. — Mozdulatlan állott az öreg egy pillanatig, azután levevé köpönyegét, 's a' halottra terítvén, karjait egymásba kapcsolvau elhatározottan mondá: „Isten kegyelmébe ajánlom őt!”

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyász h ir. — Jaroszlavban (Gallicziában) apr. 21-kén mellvízkórból szenderült által boldogabb világra t. Petrózaí Trattner Karolina aszszonyság t ns Reinerzi Zimburg Alajos urnak, Mazzuchelli gróf cs. k. gyalog vonal ezrede kapitánjának hitese, életének 35-dik esztendejében. Hült tetemei Jaroszlavban adattak vissza a' föld keblének. Gyászolják a' szeretett jó nőnek 's anyának kora elhunytát kesergő férje 's fija Lajos, valamint Budapesten lakó édes anyja és testvérei.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Jó tettek szükség idején. — Bár miképp' felel-meg o' lapok czéljának ritka nagylelkűség 's nemes szívűség egyes vonalait nyilvánosságra bocsátani: még sem vagyunk képesek mind azon jótékony és emberi tetteket ki jelelni, mellyek városunknak multkori szerencsétlen epochája alatt olly számosan tűntek elő. Különösen szembeszökő és talán nem könnyen ismeretségre jutható példákat örömmel emelünk-le a' feledékenység oltáráról, és így nem méltatlanul nevezzük Ullmann Fridrich urat is, ki ama nagy és nemeslelkűek közt, — kik az emberiség javára multkor segédkezeket nyujtván, valódiilag számot tarthatnak minden emberbarát legigazabb méltánylására — felvigyázata alá bizott sok becses áruczikkait megmentvén, minden hajóját közhasználatra elkészítvén, sőt saját embereivel ellátván, az illető hatóságok szolgálatára általadá. Ő maga, ámbár nem legjobb egészségben volt, a' szükségben levőkhez sieté semmi veszélytől nem rettegve, 's több ember életét mentvén-meg, azokat lehetőség szerint élelemmel tartá. Nem késett azután ügytársával együtt, Tur t e l t a u b urral, több nagylelkű ajánlatokat tenni szerencsétlen embertársai javára, mire nézve nekik mgos kir. biztos Lónyay J. m. k. helyt. tanácsnok ur két rendbeli iratban ő cs. kir. fenségének mélyen tisztelt nádorunknak magas tetszését is a' legkedvezőbb kifejezésekkel nyilvánítani méltóztatott. Ezen ajánlatok, mellyek ő cs. kir. fisége által nyomtatva is köz tudomásra bocsáttatni kegyesen rendeltettek, következőkben állanak: 1) több izbeli pénzadományokban, 's több családnak bútoraikkal együtt az alsó vidé-

kekre ingyen vitetésében. — 2) Turteltaub ur és társa, Ullmann ur, igen mérsékelt árú egyezést ajánlottak ama 700 000 téglának, melyet ő cs. kir. fensége Pozsonban vásároltatott, lehozatására, hogy így gyors segély nyujtassék az építési szerekben levő szükségnek enyhítésére. E' részben a' már kikötött alkudijból minden ezer téglától néhány ezüst fto elengedtek, és így ismét több ezer ftból álló ajándékot nyujtottak polgáritársaiknak. — Midőn husvéthétfőn egy lesodrott hajó által a' hidnak egy része elszakasztatott, és éppen régi szokásként nagy számú néptömeg akart átkelni Budára, hogy a' gellérthegyi népmulatságban részt vegyen, mihelyest a' hid megrontása történt, nehogy a' közlekedés szorultságot szenvedjen, Turteltaub és Ullmann urak felszóllíttatlan 's jutalom nélkül 150 embereikkel és sajkáikkal azonnal siettek a' hidhoz, 11 hajójokkal előmozdítván a' közlekedést, a' hidnak helyreállítását elősegíték. Itt is munkás ügyességet bizonyíta-be Ullmann ur, majd egész napon lévén a' hidon, hogy embereit munkás tehetségre ösztönözze. — Nemes keblek nem ismernek határt a' segélyadásban. — Néhány nap előtt értvén Ullmann ur, hogy egy megkárosult házbirtokos ismerőse jelenlegi pénzszerkesége miatt az építésre szükséges köveket meg nem szerezheti, ajánlá magát, hogy ollyakat számára Pozsonból ingyen hozat. — Az említett jótevő férfiak legdúsabb 's hathatósb jutalmukat találják ugyan saját öntudatukban és érzelmükben: de illy nemes lelkűség vonalainak köztudomásra bocsátása kötelességünkben áll, hogy az utóvilág számára a' felebaráti szeretet példányaiul megőriztessenek.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Emberi agy. A' „Bibliothèque universelle de Genève“ e' tárgyról következő érdekes czikket közöl. Egy tökélyesen felnőtt europai ember agyának mérete 3 font 2 unczia 's 4 font 6 unczia között változó; nagy elméjű embereknel gyakran ezen mértéket is felül üti: Cuvier agya p. o. 3 font 11 uncz. 4 drachmát 's 30 gránt nyomott; Dupuytren-é 4 font 10 uncz. Bárgyuk agya ellenben sokkal kevesebbet nyom; két kretinnek agya megmértetvén egyiké 1 font 11 uncz. 's a' másiké csak 1 font 9 un. volt. A' némberek agya könnyebb a' férfiakénál, 's 2 f. 8 un. és 3 f. 11 un. között változó. A' legkisebb általános különbség 4—8 un., és ez a' gyermekeknel már születésök órájától észrevehető. Az agy 7-dik vagy 8-dik évében már tökélyesen kifejlik. Valószínű ugyan, de még be nem bizonyított dolog, hogy késő vénségben az agy veszt nehézségéből, 's ennek tulajdonithatni a' szellemi erő lankadását is, mi az agastyánoknak többnyire hű társa. Azt azonban, hogy az agynak tökélyes kifejlése és szellemi erő között rokon viszony van, tagadni nem lehet.

Ős erdő nevet Európában csupán a' bialoviczi rengeteg érdemel Lithvania tércin. Ennek hossza 31 $\frac{1}{2}$, szélessége 27, 's kerülete 112 mértföld. Rabló vadak tanyáznak sötét gyomrában, 's amaz amerikai rengetegekhez, melyek Cooper regényeiben olly szépen festvők, hasonlíthatók. Ezen embernyomtól ritkán tapodott vadonban a' fák karikáikról itélve hársak 615, tölgyek 600, jávorok 250, bikkék 220, fenyők 200 és nyírfák 120 évesek találtnak. 120 éves nyírfák 100 láb magasra, 's 100 éves fenyő 150 lábnyira nyulik-fel a' lég ürébe.

Nevezetes vízi vók. — De Carro orvos „Almanach de Carlsbad“ című munkájában következő jegyzékét közli a' nevezetesb vízi vóknak Carlsbadban. — 1828-ban bizonyos hannoverai orvos minden reggel 22 pohár vizet üritett-ki a' nélkül, hogy káros következtét tapasztalta volna, este pedig ismét

S pohárral nyelt-le. Ez máj-kórban sinlődött, és gyógymódjának következményével igen megelégedve tért vissza honába. — 1831 's 32-ben egy olműtzi Israelita látogató-meg a' carlsbadi fürdőt. Ez mintegy 33 éves alacsony emberke volt, ki egyik forrástól a' másikhoz sietve minden reggel 30 's este 10 pohár vizet nyelt-le. De mind ezeknél tágabb gyomrú Brauner Ferencz prágai írósvajjal kereskedő volt egész 1837-ig; ez már mintegy 20 évig járt Carlsbadba, 's reggel naponként 35—40, este pedig 8—9 pohár vizet ivott-meg a' nélkül, hogy gyomrát vagy étvágyát elrontotta volna. Brauner ur naponként 4 órákor kel, 's két pohár vizet önt-le egymás után. A' poharak számát krajczárokkal jegyzi-fel; minden pohár víz kiürítésénél t. i. egy egy krajczárt tesz egyik zsebéből a' másikba. Azonban valamint mindennek találkozik vetélytársa, úgy Brauner is feltalálta azt Prinz Adalbert schattai morva vinczellérben, ki mult éven több hétig naponként reggel 35—40, este pedig 15—20 pohár vizet üritett-ki. Minthogy pedig egyszerre csak egy pohárral iszik, reggel már 3, delután pedig 4 órákor kell napszámát kezdenie.

EMLEKMONDÁS.

E r e d e t.

Hol atya 's anya már roszt,
Hogy lenne jó magzatja?
Mert a' varjú csak varjat hoz,
Sasnak csak sas fajzatja.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

Élet. — Az ember úgy van életével, mint kert-alkotással. Unás követi, mihelyt minden szakasszal készen van, ha nincs reménye ujhoz, 's várárs öröme nem izgatja. Csupa fentartás igen is nyugalmas, 's már lankadó élelet.

FÁY ANDRÁS.

Hős lélek. Nem száj, hanem a' hős lélek győz; 's minden esetre csak az nyer hervadhatlan babért, győzzön vagy vesszen egyiránt.

SZÁSZ KÁROLY után Hábor N. Enyedről.

A' világ szereti meghomályosítani a' fényeset, 's porba dönteni a' nagyot: de azért ne félj; léteznek még nagy lelkek, a' nagyért égők.

SCHILLER után SCHULTZ.

A' nagyra vágyás feltékeny, hiú, szeles, kitüzött célja nincs, 's mindig vizsgálódik, nincs-e más valaki előtte.

SENECA után PÓRFI.

Visszásrejtvény.

Hideg éj után reggelre
Szoktam én csak születni,
Kártevőleg veszélyt hozok,
Kertet szoktam égetni.

A' test belső része vagyok
Akármellyik állapotban;
Jó étvágygyal meg is kívánsz
Ha sülve látsz a' táiban.

Ha valaki bármilly tárgyat
Őszveronesol, emlitesz;
Bár visszaról mond-ki nevem',
Mindig egyképpen ejtesz.

ZUZ
V.

Előbbi rejtvény: Karolina.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.